

Uppskot til 1. útbjóðing fyrri tingið í heyst

-Beinanvegin avtala er gjord um landgrunsmarkid fari eg at biðja umsitingina og ráðgevarar okkara um miðvíst at fyrireika uppskot um útbjóðingarøki og treytir, soleiðis at uppskotið kann verða lagt fyrri tingið í heyst segði Eyðun Elttor, landsstýrismaður, tá kolvetnis-skattalógin varð til 1. viðgerð

JAN MULLER

farnu viku var uppskotið til eina kolvetnis-skattalóg til 1. viðgerð á tingi. Hoast tingformaðurin, sum setti orðskiftið, metti uppskotið at vera eitt av teimum størstu málum, sum lagt er fyrri tingið, fekk málið ikki so drúga viðgerð, sum onkur kundi væntað. Eftir eina viðgerð, sum varð í nakrar tímar, varð málið heint í fíggiarnevndina.

Hoast málið er eitt skattamál, so hevði eisini Eyðun Elttor, oljumatláraðharrin, verið undir viðgerðini.

Tað er annars ein arbeiðsbólkur undir oljuráðleggingarnevndini, ið hevur eignað til uppskotið, sum Fíggiarstjórnarteytingin hevur lagt seinastu hondina á og seinu kom á tingborið.

Eyðun Elttor visti á, at hann fór ikki at gera burturúr skattateknisku reglunum í uppskottinum, tí tað hoyrir landsstýrismanninum í fíggiarmálum til. Hinvegin vildi hann hyggja at uppskottinum, sum ein partur av tregliverki, ið skal verða kannað um eina komandi oljuvinnu við Føroyar. Aðrir partar eru mála kolvetnislógin frá í fjór og itókilig treytirnar, ið sambært kolvetnislóginu skulu setast í einstøku loyvinu. Eyðun Elttor segði, at tað eisini eigur at verða havt í huga, at føroysk lóggáva sum heild verður at galdra fyrri eina komandi oljuvinnu á landgrunnum, tá kunnur nevnast barskiftis-lóggávan, reglur um arbeiðsloysisvæði, landsstýrismaðurin, sum eisini umsitur umhvørvismál, gjordi í hesum sambandi vart við, at hann um fáar dagar vonaði at kunna leggja fram ríkisgjaltmáli um nýggja havumhvørvislóg, har tað n.á. eisini verða reglur av tydingi fyrri eina komandi oljuvinnu.

Lágur oljuprisir

Eyðun Elttor segði, at tað ta seinastu tíðina hevur nógv verið gjørt burturúr lágur oljuprisinum - og tað av góðum grundum, tí prisirir eru søguliga lágir: eitt skifti herfyri var prisurin undir 10 dollarar fyrri tunnuna. -Eingin torir rættliga

at spáa um útlitini, men ein miðalprisur millum 10 - 12 dollarar fyrri tunnuna er neyvnan órealistiskur fyrri 1999 legði hann aftrat.

-Nú kundi onkur kanska hildið, at vit eiga ikki at fara undir oljuvinnu við verandi prisum - og tað hevur í fjolmiðlutum verið sett spurnartekin við, um áhugi er fyrri at leita við Føroyar. Eingin orsök er sáa iva um tað. Grundleggjandi vilja oljufeløg altíð royna at tryggja sær atgongd til framhaldandi oljukeldur, og nógv feløg hava longu lagt stóra orku í at kanna føroyska økið. Tí er boðskapur teirra til okkara tann, at tey - hoast lágur prisirnar - framhaldandi hava áhuga fyrri føroyska landgrunnum. Vit skulu minnst til, at áhugamálini hjá oljufelögum eru ikki stuttsgjøg, tí tey vita, at prisgongdin kann broytast fleiri ferðir, áðrenn talan verður um at framleiða olju við Føroyar segði landsstýrismaðurin, sum átturat tí helt, at tað er ógvuliga vandamikil fyrri okkara trívirlu, um vit geva til kennar, at vit bara eru áhugað í oljuvinnu, tá tað gongst vinnuni væl og prisirir eru høgir. -Skulu vit gera okkum von um at fáa oljuvinnu til at gera fløgur í Føroyum, mugu vit vísa, at vit eisini spæla við, tá vinnan hevur motgongd. Nógva lond kappast um fløgurnar hjá oljufelögum og kunnur feløgini ikki rokna við okkum, verða fløgurnar gjordar ádrastaðir. Higartil hava oljufeløgini givið tol og til deis borði vísir við okkum, sjálvt um 1. útbjóðingarnar hevur drigið út, men tað er serliga tí tey vita, at vit orsakað av ógreiðu marknaðstoduni ikki hava havt mogleika fyrri at bjóða út óki til oljuleitingar. Nú tann forðingin vónandi verður burtur um fáar vikur, eigur einki at vera til hindurs fyrri, at 1. útbjóðingarnar verður sett í verk.

-Eg ætli mær tí, segði Eyðun Elttor viðari, beinanvegin avtala er gjord um landgrunsmarkid fari eg at biðja umsitingina og ráðgevarar okkara um miðvíst at fyrireika uppskot um útbjóðingarøki og treytir, soleiðis at uppskotið

kann verða lagt fyrri lógtingið til heystar.

Fíggarligu karmarnir

Um kolvetnis-skattalógar-uppskotið annars segði Eyðun Elttor, at tað víðkar í høvuðsheitum bara galdandi skattareglur til at fevna um virksema á landgrunnum, men ásetir ikki nakran serskatt á vinning frá oljuvinnu. Hetta hevur einki við lágur oljuprisirnar at gera, men er grundað á ta sannroynd, at oljuráðleggingarnevndin longu í 1997 gjordi vart við, at spurningurin um serskatt umframt itókligu loyvistreytirnar ikki kundi víðgerast uttan neyvnan kunnleika til teigarnar, ið atlanin er at bjóða út Jarðfrøðiliga metingarnar undantíknar, er skattastigið at rokna millum tydingarmestu víðurskiftini, tá oljufeløg taka avgrøð um at gera fløgu í nýggjum óki.

Og landsstýrismaðurin helt fram: -Nú er tað væl kent, at oljuvinnu kreur kapitalsterkar fyrriokur, ið skulu gera óvanliga stórar fløgur, um ein oljuleið skal finnast og gagnnýttast. Hinvegin kann fløgan eina kasta óvanliga stóran vinning av sær. Tá hugað verður um, at talan er um at gagnnýta eitt tilfeingi, sum sambært lóggávan er ogn hjá Føroya landi, kann tað tykjust órimiligt, at oljufeløgini "bara" skulu gjalda 27% í partafelagsskatti, í sambandi við fyrireikingarnar til 1. útbjóðingarnar, far fer tí at verða tikið stóða til, um vit skulu skipa okkum við einum serskatti, soleiðis at moglegur ágið verður byttur meira ja nt millum vinnuna og landskassan. Spurningurin um serskatt er tætt knyttur at teimum krøvum, sum annars verða sett oljufelögum, tá loyvi verða latin, ið framleiðslu- og viddargjöld, mogleg borin lutoka á á landsoljufelag o.s.fr.

Mugu velja røttu

ambodini frá byrjan Eyðun Elttor visti á, at lágur prisirir, ið oljuvinnan er rakt av í lötuni, kunnur medvirka til, at slakast má eitt sindur uppá heildarkrøvini. Ella við øðrum orðum: vit

Eyðun Elttor, landsstýrismaður: -Lágur oljuprisirir kunnur medvirka til, at slakast má eitt sindur uppá heildarkrøvini

skulu ikki rokna við at kunna áseta persónsskatt, partafelagsskatt, serskatt, framleiðslu- og onnur gjöld, borði landsoljufelag og treytir um brúk av føroyskum tænarstuveitingum alt í einum og sama útbjóðingarnar. -Vit verða helst neydd at raðfesta okkara ynski og umráðandi er, at vit frá byrjan velja røttu "ambodini", soleiðis at vit onkursvegna gerast fyrri at upplaga ein part av vinninginum, um hesin einaferð í framtíðini gerst serliga stórir, annaðhvort tí prisirir hækka ella tí talan verður um serliga stórar oljuleiðir. Hildið verður, at serskatturin, sonevndi ROR ella rate of return skatturin, sum oljuráðleggingarnevndin umrøður í frageiðingini "Fyrireikingar til oljuleitng", kann verða skikkaður til at tryggja landskassanum sín rættvísu part av tilfeingisrentuni, sjálvt um umstøðurnar broytast. At taka serskattin við frá byrjan hevur eisini tann fyrirum, at oljufeløgini tá kunnur rokna við stábilum skattareglum í fleiri ár fram. Lata vit hinvegin serskattin liggja í sambandi við útbjóðingarnarfarið, er vandi fyrri, at skattareglurnar seinni verða broyttar, um tað vísir seg, at vinningurin

hjá oljufelögnum verður ógvuligur.

Forkanningar

§ 1 í lógaruppskottinum ásetir, at forkanningarviðgerð kemur undir lógina. Í hesum sambandi upplýsti landsstýrismaðurin, at oljumatlæddin higartil í ár hevur givið tvey loyvi til forkanningar. Í 1998 vorðu latin 5 loyvi og voru tað 5 ferri enn í 1997, tá 10 forkanningarloyvi vorðu latin. Høvuðsorsokin til hesa gongd er uttan iva, at oljufeløgini biða við fleiri kanningum til tey víð vissu vita, nær útbjóðingarnar verður sett í verk. Loynin eru í gildi í eitt ár, og nokur av loyninum, sum givin vorðu í 1998 fara tí ikki úr gildi fyrr enn seinni í ár. Hugsandi um, at flestu forkanningarskipini bara eru í føroyskum sjógvum avmarkaðan part av árinnum, kunnur vit neyvnan rokna við, at tað verða munandi skattainntøkur, sum fara at falla landskassanum í lut orsakað av hesum. Tað er helst eisini neyðugt at minna seg sjálfvan á, at tað ikki eru forkanningar og leitng, sum geva sær stóru skattainntøkur. Munandi inntøkur spyrjast einans burturúr oljuvinnu, um talan gerst um at framleiða olju ella

gass.

Gongdin higartil

Landsstýrismaðurin fór eisini attur í tíðina, tá undirgrundin kom á føroyskar hendur í 1992 og segði, at tað fyrsta oljuráðleggingarnevndin til verka, n.á. mannað við teimum, sum við stórum heppi høvdu lagað til føroysku argumentini í samráðingunum við danir um undirgrundina. Grundað á tilfælini hjá oljuráðleggingarnevndini samtykti lógtingið í 1993 eina forkanningarlóg og eina lógtingssamtykt um at lata upp føroyska landgrunnin fyrri kanningum og seinni veruligum oljuleitngum og vónandi framleiðslu. Hetta kann av røttum sigast at vera aðalsamtyktin undir føroyskari oljuvinnu higartil, hóast vit seinni hava fingið meira fullfíggaða kolvetnislóg og nú eisini skattalóggávu.

-Frá 1992 til 1995, tá fíggarjarkreppan herjaði, var tað sum um, at oljuvinnan mátti igongd, ongantíð óv skjótt. Tá lat hetta seg ikki gera, tí fortreytirnar voru ikki upplýtar, m.á. var landgrunsmarkid ógreitt, neyðuga lóggávan var ikki samtykt og føroyski landgrunnurin var ikki nógv væl kannaður segði landsstýrismaðurin og helt fram: -Nú eru fortreytirnar nærum upplýtar, og tíðin er komin til at seta leitngina í verk. Leitngarskeiðið kann gerast fleiri ár. Tíðina kunnur vit hoskiligra brúka til m.á. at gera skiparnir fyrri moglegjar inntøkur hjá landskassanum, soleiðis sum undanfarna lógtng samtykti elttor uppskoti frá lógtngsformanninum Finnboða Isaksyni. Somuleiðis kunnur vit gera neyvvari kanningar av, hvortji samfelagsárin kunnur hugsast, um olja verður funnin við Føroyar. Oljuráðleggingarnevndin mátti í síni frageiðing eisini til, at víðurskifti sum árin á mál, bústaðarviðurskifti v.m. verða nærri kannað. Ein ergur til at gera sær greitt, at tað ikki verður leitngarskeiðið, ið kolvetnitil føroyska samfelagsmynstirid - - aftur her verður fyrst og fremst talan um broytngar, um lagnan vil tað soleiðis, at vinnan verða olju- og gassleiðir á føroyskum óki.

Eyðun Elttor vísti at enda á, at lógtngið í heyst fær mogleika fyrri at víðgera spurningin um aðrar fíggarlrigar treytir enn tær, sum ásettast verða í hesum uppskottinum um kolvetnis-skatt, tí útbjóðingarøki og útbjóðingartreytir, herundir framleiðslu- og viddargjöld, skulu sum kunnugt samtykktast við lógtngslóg.

-Eg gleði meg til at kunna leggja uppskotið til 1. útbjóðingarnar fyrri tingið í heyst og vóni, at vit fáa gott samstarv um komandi oljufeløgini segði landsstýrismaðurin í oljumatluni, tá uppskotið til kolvetnis-skattalóg varð til viðgerðar á tingi.